

**Archiwum Partii Politycznych
Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk**

Sygnatura:

1.10/1

Tytuł:

**Chrześcijańsko-Demokratyczne Stronnictwo
"Zjednoczenie" - 1990 r.**

Sygn. 1.10/1 - Chrześcijańsko-Demokratyczne Stronnictwo "Zjednoczenie" - 1990 r.

Spis zawartości:

l.p.	nazwa	nr karty początkowej
1	Statut Chrześcijańsko-Demokratycznego Stronnictwa Zjednoczenie, 1990, s. 9;	1

Stan na marzec 2023

S T A T U T

Chrześcijańsko-Demokratycznego Stronnictwa ZJEDNOCZENIE

NAZWA, CEL I CHARAKTER STRONNICTWA

Art. 1.

1. Stronnictwo nosi nazwę Chrześcijańsko-Demokratyczne Stronnictwo "Zjednoczenie" - w skrócie - ChDS"Z".
2. Celem Chrześcijańsko-Demokratycznego, Stronnictwa "Zjednoczenie" jest urzeczywistnienie jego programu w życiu politycznym, gospodarczym i kulturalnym, a podstawą działania niniejszy statut.
3. Stronnictwo posiada charakter demokratyczny i jako takie opiera się na zasadzie powszechnego i równego wyboru swych członków.

ORGANIZACJA I WŁADZE STRONNICTWA

Art. 2

1. Stronnictwo jest zorganizowane w koła lokalne /gminne na wsi i dzielnicowe w miastach/ oraz organizacje wojewódzkie. W miarę potrzeby mogą być tworzone w ramach organizacji wojewódzkich zespoły /Koła/ zawodowe lub organizacje okręgowe.
2. Naczelnymi władzami Stronnictwa są: 1. Kongres, 2. Rada Naczelna, 3. Zarząd Główny wraz z Komitetem Wykonawczym.
3. Wybór władz odbywa się w drodze głosowania powszechnego i równego. Tajność może być zarządzona na żądanie jednej trzeciej głosujących.

CZŁONKOSTWO

Art. 3

1. Członkiem Stronnictwa może być każdy Polak, chrześcijanin o nieposzlakowanej przeszłości, uznający program i statut ChDS"Z".
2. Kandydat na członka organizacji składa pisemną deklarację, w której stwierdza, że uznaje program i statut ChDS"Z" i podporządkowuje się całkowicie wszystkim uchwałom władz organizacyjnych ChDS"Z". Deklaracja ta winna być poparta podpisami dwóch członków ChDS"Z".
3. Członek ChDS"Z" nie może być jednocześnie członkiem innej organizacji politycznej,
4. Członków przyjmuje na wniosek Zarządu Koła Zarząd Wojewódzki.
5. Przyjęcie do ChDS"Z" wybitnych osób, które należały poprzednio do innych partii politycznych lub też zajmowały wybitne stanowiska społeczne należy do Komitetu Wykonawczego.
6. Członek, który w ciągu pierwszego kwartału każdego roku nie wykupi legitymacji członkowskiej, traci prawa członka.
7. Do obowiązków członka należy:
  - a/ przestrzeganie programu, statutu i regulaminu Stronnictwa,

- w działalności zaś publicznej i życiu prywatnym - zasad etyki chrześcijańskiej,
- b/ regularne płacenie składek członkowskich,
  - c/ branie czynnego udziału w życiu ChDS"Z" oraz rozszerzanie działalności i wpływów Stronnictwa, pozyskiwanie nowych członków i sympatyków.
  - d/ pełnienie powierzonych funkcji organizacyjnych.
  - e/ branie udziału w zebraniach organizacyjnych.
  - f/ głosowanie przy wyborach do izb ustawodawczych i ciał samorządowych według uchwał i wskazówek władz organizacyjnych ChDS"Z".
  - g/ popieranie prasy i wydawnictw przez ChDS"Z" zalecanych.
8. Do praw członka należy:
- a/ prawo czynnego i biernego wyboru władz ChDS"Z".
  - b/ występowanie do władz organizacyjnych przeciwko każdemu członkowi organizacji w razie stwierdzenia działania sprzecznego z programem i statutem Stronnictwa.
  - c/ korzystanie ze wszystkich urządzeń i instytucji ChDS"Z".

ORGANIZACJE MIEJSCOWE /KOŁO/

Art. 4

1. Wszyscy członkowie mieszkający w jednej miejscowości lub gminie tworzą Koło ChDS"Z". W większych miastach może być kilka Kół. Każde nowopowstałe Koło musi być zatwierdzone przez Zarząd Wojewódzki.
2. Doroczne walne zebranie członków Koła odbywa się w pierwszym kwartale każdego roku. Nadzwyczajne walne zebranie zwoływane jest w miarę potrzeby z inicjatywy Zarządu Koła, Komisji Rewizyjnej lub jednej czwartej części członków. Walne zebranie wybiera Prezesa i 4 do 6 członków Zarządu Koła, Komisję Rewizyjną oraz delegatów na Zjazdy Wojewódzkie w ilości jeden delegat na 25 członków, przy czym grupa rozpoczęta liczy się za całą.
3. Zarząd Koła składa się z 5 do 7 członków, a to: Prezesa, Vice-Prezesa. Sekretarza, Skarbnika i ewentualnie do 3 ławników. Zarząd Koła konstituuje się na pierwszym zebraniu, najdalej nazajutrz po wyborze.
4. Wybór Zarządu Koła zatwierdza Zarząd Wojewódzki.
5. Do bezpośrednich czynności Zarządu Koła należy prowadzenie pracy organizacyjnej, politycznej i wyborczej, według uchwał i wskazówek władz organizacyjnych Stronnictwa, a w szczególności zwoływanie walnych i zwyczajnych zebrań Koła i przedkładanie

sprawozdań kasowych, oraz sprawozdań z całej działalności, zbieranie składek partyjnych i zbieranie funduszków, rozpowszechnianie wydawnictw i organów ChDS"Z". itp.

6. Zebrania odbywają się raz na miesiąc, a w razie potrzeby częściej, dla omówienia spraw politycznych i społecznych oraz załatwianie spraw bieżących Koła.

ORGANIZACJE OKRĘGOWE

Art. 5

1. W przypadku utworzenia przez Zarząd Wojewódzki organizacji okręgowej w jej skład wchodzi wszystkie Koła istniejące na terenie Okręgu. Organami organizacji okręgowych są: Zjazdy Okręgowe, Zarządy Okręgowe i Okręgowe Komisje Rewizyjne.
2. Zjazd okręgowy składa się z prezesów poszczególnych Kół, delegatów wybranych przez te Koła, członków Zarządu Okręgowego, Okręgowej Komisji Rewizyjnej, a także bez prawa głosowania mogą brać udział w Zjeździe zaproszeni przez Zarząd Okręgowy członkowie Stronnictwa.
3. Zjazd Okręgowy zbiera się przynajmniej raz na kwartał dla omówienia spraw społecznych, politycznych i organizacyjnych swego terenu. Zjazdowi przewodniczy Prezes Zarządu Okręgowego. Na Zjazdach Okręgowych dokonujących wyboru przewodniczy członek Stronnictwa wybrany z grona uczestników.
Walny Zjazd Okręgowy odbywa się w pierwszym kwartale każdego roku. Wybiera on Prezesa oraz 6 do 10 członków Zarządu Okręgowego, Okręgową Komisję Rewizyjną.
4. Do bezpośrednich obowiązków Zarządu Okręgowego należy prowadzenie pracy organizacyjnej i politycznej, zwoływanie Zjazdów Okręgowych, przedkładanie sprawozdań ze swej działalności, dokonywanie stałych objazdów Kół, przeprowadzanie wyborów samorządowych na swoim terenie oraz dbanie o rozwój organizacyjny ChDS"Z". Zarząd Okręgowy utrzymuje stałą łączność z Zarządem Wojewódzkim i przedkłada mu systematycznie sprawozdania.

ORGANIZACJE WOJEWÓDZKIE

Art. 6

1. Wszystkie samodzielne Koła i Okręgi w każdym województwie tworzą organizację wojewódzką. Organami tej organizacji są: Zjazd Wojewódzki, Zarząd Wojewódzki, Wojewódzka Komisja Rewizyjna oraz Wojewódzki Sąd Organizacyjny.
2. Zjazd Wojewódzki składa się z delegatów wybranych na walnych zebraniach Kół, prezesów kół i zarządów okręgowych, członków Zarządu Wojewódzkiego, Wojewódzkiej Komisji Rewizyjnej i

Wojewódzkiego Sądu Organizacyjnego oraz w charakterze uczestników bez prawa głosowania, o ile nie są wybrani na delegatów, posłów i senatorów ChDS"Z" i osób wchodzących w skład wojewódzkich ciał samorządowych.

3. Doroczny Zjazd Wojewódzki wybiera Prezesa oraz 14 członków Zarządu Wojewódzkiego, Wojewódzką Komisję Rewizyjną, delegatów na Kongres oraz Wojewódzki Sąd Organizacyjny w składzie Prezesa i 9 członków.

Prezes Sądu wyznacza komplety sędzące po 3 osoby.

4. Zarząd Wojewódzki składa się z 15 członków, a to: prezesa 2 wiceprezesów, sekretarza, skarbnika oraz 10 członków. Zarząd ten konstituuje się na swym pierwszym posiedzeniu najdalej nazajutrz po wyborze. Posiedzenia Zarządu Wojewódzkiego odbywają się conajmniej raz na miesiąc.
5. Zarząd Wojewódzki zatwierdza kandydatów do rad samorządu terytorialnego wszystkich szczebli do szczebla wojewódzkiego łącznie.
6. Zarząd Wojewódzki proponuje Zarządowi Głównemu kandydatów na Posłów i Senatorów ze swych okręgów wyborczych.
7. Zarząd Wojewódzki nadzoruje działalność zarządów samodzielnych Kół oraz zarządów okręgowych, rozwiązując je w razie braku aktywności lub działalności sprzecznej ze Statutem i Programem, ustanawiając tymczasowe kierownictwo i ogłaszając najdalej w ciągu trzech miesięcy nowe wybory Zarządu.
8. Zarząd Wojewódzki kieruje całą działalnością Stronnictwa w swoim Województwie i jest odpowiedzialny z jednej strony przed Zjazdem Wojewódzkim, z drugiej strony przed Zarządem Głównym ChDS"Z".
9. Do bezpośredniej działalności Zarządu Wojewódzkiego należy również:
  - a/ zwoływanie Zjazdów Wojewódzkich i składanie im sprawozdania,
  - b/ organizowanie Zjazdów Samorządowych, udzielanie wskazań koniecznych dla jedności polityki przedstawicielstwa w samorządach i przeprowadzenia kontroli działalności przedstawicieli ChDS"Z" w ciałach samorządowych.
10. W razie uzasadnionej potrzeby, a w szczególności z uwagi na granice okręgów wyborczych, Zarząd Wojewódzki, za zgodą Komitetu Wykonawczego ChDS"Z" może utworzyć okręg funkcyjony na zasadzie postanowień art.5 niniejszego Statutu.

MĘŻOWIE ZAUFANIA

Art. 7.

1. Zarząd Główny lub Zarząd Wojewódzki mogą powoływać Mężów Zaufania w przypadkach gdy na terenie określonego województwa, lub poszczególnych miejscowości nie istnieje lokalna organizacja ChDS"Z".
2. Zadania Mężów Zaufania określają specjalne instrukcje wydane przez Zarząd Główny.

SENIORAT

Art. 8.

1. Przy organizacjach wojewódzkich może być zależnie od decyzji Zarządu Wojewódzkiego utworzony Seniorat spośród zasłużonych i wybitnych członków Stronnictwa, mieszkających na terenie województwa.
2. Członkowie Senioratu wybierają ze swego grona Prezesa, Vice-Prezesów oraz Sekretarza Senioratu.
3. Seniorat udziela Zarządowi Wojewódzkiemu opinii we wszystkich sprawach przez Zarząd mu przedstawionych.
4. Prezesi, Vice-Prezesi i Sekretarze Senioratów Wojewódzkich zwoływani są przez Prezesa Rady Naczelnej na konferencje ogólnopolskie, na których formułują opinie w sprawach przedstawionych przez Naczelne Władze a dotyczących całego Stronnictwa.
5. Regulamin Senioratu uchwala Zarząd Główny.

KONGRES

Art.9.

1. Kongres zwołuje Rada Naczelna raz na trzy lata, a w razie potrzeby częściej. Kongres składa się z delegatów, wybranych przez Zjazdy Wojewódzkie w ilości ustalonej przez Radę Naczelną, Prezesów Wojewódzkich Komisji Rewizyjnych, Prezesów, Vice-Prezesów, Sekretarzy, Skarbników Zarządów Wojewódzkich, Prezesów Wojewódzkich Sądów Organizacyjnych, Członków Zarządu Głównego i Rady Naczelnej, posłów i senatorów ChDS"Z".
2. Kongres wybiera Radę Naczelną w liczbie 100 członków oraz 25 ich zastępców. Poza tym odbywa się w czasie trwania Kongresu przegląd działalności Stronnictwa.
3. Obradom Kongresu przewodniczy Prezes Rady Naczelnej ChDS"Z".

RADA NACZELNA

Art.10.

1. Rada Naczelna konstituuje się na swoim pierwszym zebraniu, które winno się odbyć nazajutrz po wyborach, wybierając Prezesa, trzech Vice-Prezesów, Sekretarza i dwóch jego Zastępców.

Rada Naczelna na wniosek Zarządu Głównego ma prawo dokooptować do swego składu nowych członków, których ilość nie może jednak przekroczyć 10% wybranych członków Rady.

2. Rada Naczelna:

- a/ ustala wytyczne polityki ChDS"Z" i kontroluje działalność Zarządu Głównego.
- b/ jest dla wszystkich instytucji organizacyjnych najwyższą instancją odwoławczą.
- c/ na wniosek Zarządu Głównego ustala i ostatecznie zatwierdza kandydatów do izb ustawodawczych.
- d/ wybiera Prezesa oraz 16 członków Zarządu Głównego.
- e/ wybiera Główną Komisję Rewizyjną oraz Centralny Sąd Organizacyjny w składzie Prezesa i 9 członków. Prezes Sądu Organizacyjnego wyznacza komplety sędzące po trzy osoby.
- f/ uchwala program oraz statut ChDS"Z" i dokonuje w nich zmian na podstawie wniosków Zarządu Głównego, opracowanych przez Radę Programową.
- g/ wybiera Radę Programową ze swego grona i spośród wybitnych członków Stronnictwa.
- h/ uchwala budżet ChDS"Z" oraz wysokość składek członkowskich, uwzględniając odpowiednią progresję w stosunku do ich dochodów.

3. Radę Naczelną zwołuje Prezes Rady raz na pół roku, a w razie potrzeby częściej. Nadzwyczajne zebranie zobowiązany jest zwołać na wniosek Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej, lub jednej piątej części członków Rady. Zarząd Główny składa na tych zebraniach swoje sprawozdanie celem uzyskania aprobaty swej działalności.

4. W posiedzeniach Rady bierze udział również Centralny Sąd Organizacyjny.

5. W razie ustąpienia lub śmierci członka Rady Naczelnej, na jego miejsce wchodzi jest następca z listy zastępców członków Rady według kolejności.

6. Uchwały Rady Naczelnej obowiązują wszystkich członków ChDS"Z". Wszystkie Zarządy, Klub Parlamentarny ChDS"Z" oraz wszystkich Przedstawicieli ChDS"Z".

ZARZĄD GŁÓWNY I KOMITET WYKONAWCZY

Art. 11.

1. Zarząd Główny składa się z Prezesa i 16 członków wybranych przez Radę Naczelną oraz Prezesów wszystkich Zarządów Woje-

- wódkich, Zarząd Główny wybiera spośród siebie: Prezesa, trzech Vice-Prezesów, Sekretarza i jego zastępcę oraz Skarbnika i jego zastępcę, którzy stanowią Komitet Wykonawczy. Zarząd Główny konstituuje się na swym pierwszym posiedzeniu najpóźniej następnego dnia po wyborze.
2. Zarząd Główny stanowi najwyższy organ wykonawczy ChDS"Z".
  3. Zarząd Główny kieruje za pomocą Komitetu Wykonawczego bieżącą polityką ChDS"Z" i jego życiem organizacyjnym w myśl uchwał Kongresu i Rady Naczelnej, oraz wraz z Prezydium Rady Naczelnej i Klubu Parlamentarnego reprezentuje ChDS"Z" na zewnątrz.
  4. Zarząd Główny ma prawo zawiesić w czynnościach każdy organ ChDS"Z" jeżeli działalność tego organu sprzeciwia się programowi ChDS"Z" lub wykracza przeciw uchwałam władz organizacyjnych, względnie sprzeciwia się statutowi ChDS"Z" i przynosi szkodę organizacji. Uchwała Zarządu Głównego, zawieszająca w czynnościach Zarząd Wojewódzki musi być przedłożona w terminie trzymiesięcznym pod obrady najbliższego posiedzenia Rady Naczelnej celem uzyskania zatwierdzenia Rady, by mogła stać się prawomocną.
  5. Zebrania Zarządu Głównego winny odbywać się co najmniej raz na miesiąc, a w razie potrzeby częściej. W zebraniach Zarządu Głównego mogą brać udział z prawem głosowania Prezes i Vice-Prezesi Rady Naczelnej oraz Prezes Klubu Parlamentarnego ChDS"Z".
  6. Zarząd Główny zwołuje Prezes, który obowiązany jest to uczynić na żądanie jednej trzeciej członków Zarządu Głównego.
  7. Komitet Wykonawczy jest organem wykonawczym Zarządu Głównego.
  8. Zebranie Komitetu Wykonawczego winno odbywać się co najmniej raz na miesiąc, a w razie potrzeby częściej. W zebraniach Komitetu Wykonawczego może brać udział z prawem głosowania Prezes Rady Naczelnej oraz Prezes Klubu Parlamentarnego ChDS"Z".
  9. Oficjalna prasa ChDS"Z" podlega dyrektywom Komitetu Wykonawczego ChDS"Z".
  10. Wszelkiego rodzaju regulaminy, instrukcje, rozporządzenia wykonawcze, mające na celu wprowadzenie w życie niniejszego statutu wydaje Zarząd Główny.

PRZEJŚCIOWE UPRAWNIENIA ZARZĄDU GŁÓWNEGO

Art. 12.

Do czasu zwołania najbliższego Kongresu w Wolnej i Niepodległej Polsce Zarząd Główny stanowi najwyższą władzę Stronnictwa i w tym charakterze:

- a/ wybiera i odwołuje Komitet Wykonawczy większością głosów.
- b/ zmienia i rozszerza swój własny skład na podstawie decyzji 2/3 członków.
- c/ ustala Zarządy Wojewódzkie, a gdzie ich nie ma inne władze ChDS"Z".
- d/ ustala skład Rady Programowej.
- e/ wybiera Główną oraz Wojewódzkie Komisje Rewizyjne.
- f/ wyklucza członków działających na szkodę Stronnictwa.
- g/ ustanawia formy pracy organizacyjnej.

KOMISJE REWIZYJNE

Art. 13.

1. Komisje Rewizyjne w Kole, Okręgu i Województwie składają się z trzech członków, którzy bezpośrednio po wyborze winni wybrać spośród siebie przewodniczącego.
2. Komisje Rewizyjne stanowią organy kontrolujące w dziale finansów i są zobowiązane przeprowadzić rewizję przed każdym sprawozdaniem skarbnika, a ponadto są uprawnione do odbywania rewizji każdego czasu według własnego uznania.
3. Członkowie Komisji Rewizyjnych mogą brać udział w posiedzeniach właściwych Zarządów z głosem doradczym.
4. Główna Komisja Rewizyjna składa się z 5 członków, którzy wybierają spośród siebie przewodniczącego. Komisja ta nadzoruje całokształt działalności finansowej ChDS"Z", a w szczególności działalność finansową Zarządu Głównego.

FUNDUSZE I MAJĄTKI ChDS"Z"

Art. 14.

1. Fundusze ChDS"Z" tworzą się z opłat rocznych członkowskich, ze składek zwyczajnych i nadzwyczajnych, z ofiar dobrowolnych i przedsiębiorstw Stronnictwa.
2. Każda organizacja lokalna część swych dochodów przelewa do kasy Zarządu Okręgowego, o ile taki występuje, Zarządu Wojewódzkiego i Zarządu Głównego. Odsetek przelewanych dochodów określa Rada Naczelna.
3. Przy likwidacji Koła jego majątek przejmuje odpowiednio Zarząd Okręgu lub Zarząd Wojewódzki. W przypadku ponownego powstania Koła majątek ten zostanie ponownie przekazany Zarządowi Koła.

POSTANOWIENIA PORZĄDKOWO-DYSCYPLINARNE

Art. 15.

1. Członka ChDS"Z" nie stosującego się do uchwał władz Stronnictwa, nie dochowującego podjętych zobowiązań, lub działającego

- w jakikolwiek sposób na szkodę Stronnictwa może Zarząd Okręgowy, Wojewódzki, lub Główny zawiesić w czynnościach.
2. Prawo wykluczania członków przysługuje Zarządom Wojewódzkim, Zarządowi Głównemu i Radzie Naczelnej.
  3. Członek zawieszony w czynnościach, lub wykluczony przez Zarząd Wojewódzki może odwołać się do Zarządu Głównego. Członek wykluczony lub zawieszony przez Zarząd Główny może odwołać się do Rady Naczelnej.
Członkowie Zarządu Głównego, Rady Naczelnej i Klubu Parlamentarnego mogą być wykluczeni większością 3/4 członków Rady Naczelnej.
  4. W razie przewinienia członka o charakterze etycznym, może być tenże wykluczony z ChDS"Z" jedynie na mocy orzeczenia Sądu Organizacyjnego.
  5. Regulamin Centralnego Sądu ChDS"Z", Wojewódzkich Sądów Organizacyjnych oraz szczegółowy sposób postępowania w sprawach związanych z zawieszeniem członka w czynnościach i wykluczeniem z ChDS"Z" ustala Rada Naczelna.
  6. Zarządy Wojewódzkie i Okręgowe mogą w celu zapewnienia ładu i porządku na zebraniach, wleczach itp tworzyć strażę porządkową.
Regulamin straży porządkowych ustala Zarząd Główny.